

Forfatter: Holberg, Ludvig

Titel: Udrag fra Første Brev til en højvelbaaren Herre. 1728

Citation: Holberg, Ludvig: "Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret", i Holberg, Ludvig: *Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret*, udg. af F. J. BILLESKOV JANSEN ; Volmer Rosenkilde , Rosenkilde og Bagger, 1969-1971, s. 145. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-holberg12-shoot-idm140252801666400/facsimile.pdf> (tilgået 29. april 2024)

Anvendt udgave: Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret

let i Ugens Løb. Hver især kom med sin Bedømmelse, og man gennemgik omhyggeligt baade Enkelthederne og Helheden. Man skulde tro det var en protestantisk Forsamling man befandt sig i, saa stor var Talefriheden og saa lidt Hensyn tog man til Paven, som der tit faldt skarpe Bemærkninger om. Af og til kom jeg ogsaa i et Selskab som frem for andre var kendt for æstetisk Raffinement. Det holdt Møder i en Kafé som gaar under Navnet »Le café des beaux esprits«. Jeg siger af og til, for det skulde jo nødig se ud som om jeg kom der i Tide og Utide for at blive regnet med blandt Skønaanderne. Værtinden i Kaféen var en gammel Kone ved Navn Marion; derfor kaldte man den for Sjøv »Café des Marionettes«. Den berømte Litterat de la Mothe kom der næsten hver Dag og saa ud til at føre Forsædet. Naar man tager dette og andet i Betragtning, er det ikke underligt, at der hvert Aar fremkommer saa mange udmærkede Værker i Frankrig. For i lærde Selskaber af denne Slags bliver Bøgerne læst højt, kritiseret, rettet og affilet før de bliver underkastet Publikums Dom.

De parisiske Litterater indrømmer imidlertid selv at det er gaaet ikke saa lidt tilbage for de frie Kunster hos dem i dette Aarhundrede. Tournemine sagde at der var tre Aarsager til denne Tilbagegang. For det første Ungdomsopdragelsen, som Præsterne i vore Dage monopoliserer. De er Hadere af Filosofi, saa de synes det er tilstrækkeligt hvis en vordende Præst kan gøre graciøse Knæbøjninger, løfte Hostien og mumle mens han holder Messe, ligesom det i Rusland i gamle Dage var tilstrækkeligt hvis én der søgte et Præsteembede kunde haspe Ordene »hospodi pomilio« af sig ti Gange i ét Aandedrag. Efter min Mening var Tournemine nu ikke ganske upartisk, for det er Jesuiterpaterne der ønsker at forbeholde sig Undervisningen. Den anden Grund han anførte var Ungdommens løse Moral og Krævementalitet, men heller ikke denne Grund tilfredsstillede mig til Bunds. Dog maa jeg indrømme at det for mig saa ud som om Drikkeriet havde grebet mere

DET FØRSTE BREV

om sig i Paris nu end ti Aar tidligere. Den tredje Grund han fremførte, nemlig at Stipendierne var blevet nedsat, forekom mig at være den vægtigste. Stipendierne er nemlig blevet stærkt formindsket siden Ludvig den Fjortendes Død.

Jeg havde Indtrykket af at Pariserne ikke var nær saa ivrige efter at udbrede den katolske Tro og omvende Kættere som før; for da jeg ti Aar tidligere havde været i Paris, var al min Tid gaaet med Diskussioner; men dengang var jeg selvfølgelig ogsaa ung, og de troede vel at jeg var saa ubefæstet at de let kunde faa mig til at gaa i Gynge. Kun én Gang var der en gammel Mand som gjorde sig besværlig paa Religionens Vegne. Han var helt besat af Diskuteridille. Før jeg greb til Vaaben spurgte jeg ham om han kom med noget nyt, som ikke allerede stod i trykte Bøger. For hvis han bare vilde benytte de samme Tricks som de øvrige der slaas for Katolicismen, kunde han spare sig Ulejligheden, for deres Argumenter kendte jeg ud og ind. Han havde ikke noget nyt, sagde han. Saa tiggede og bad jeg ham om at lade os spare paa Mundtøjet. Jeg sagde at det da var helt vanvittigt at forsøge Krigslykken endnu en Gang efter at saa mange tapre Stridsmænd havde spildt Tid og Flid paa saa mange Skærmydsler og saa mange Bataljer. Men da jeg mærkede at han stadig var lige krigstosses, og da jeg ikke kunde finde noget Musehud at krybe i, angreb jeg ham paa en ny og ukendt Maade. Jeg lod som om jeg mente at de fleste af de protestantiske Trosartikler var problematiske, da Bibelen kan fortolkes forskelligt, og at det derfor var muligt at Protestanterne undertiden tog fejl. Men, sagde jeg, selv disse Fejltagelser maa være Gud velbehagelige. Alle de tilstedeværende studsede og vilde vide hvor jeg vilde hen med dette Paradoks. Jeg begyndte: Katolikkerne tror at gode Gerninger er deres Løn værd. Det er de maaske ogsaa. Men Protestanterne gaar den sikre Vej ved at mene at de ikke er det. En Fyrste bliver jo ikke vred paa en Undersaat som har udført store og straalende Bedrifter